

FELLESKJØPET STANGE 4500 FABRIKK
Silovegen 6
2335 STANGE

Saksbehandler, innvalgstelefon

Anders Waldemar Olsen, 61 26 60 72

Rapport fra tilsyn med Felleskjøpet Stange 4500 Fabrikk 27.11.2025

Denne rapporten omhandler forhold som ble avdekket under tilsyn hos Felleskjøpet Stange 4500 Fabrikk (virksomhetsnummer: 973096362). Inspeksjonsnummer 2025.093.I.SFIN.

Rapporten består av følgende deler:

- Del 1: Resultater fra tilsynet
- Del 2: Statsforvalterens vurdering og begrunnelse
- Del 3: Informasjon om tilsynet
- Del 4: Annen informasjon

Del 1. Resultater fra tilsynet

Denne delen gir en oversikt over resultatet av tilsynet og hva dere må gjøre til gitte frister. Nærmere beskrivelse er gitt i del 2.

Statsforvalteren avdekket avvik som dere må rette snarest

Statsforvalteren avdekket følgende avvik under tilsynet:

- **Avvik 1: Virksomheten mangler miljørisikovurderinger**
- **Avvik 2: Virksomheten mangler et skriftlig system for energiledelse**
- **Avvik 3: Virksomheten har mangler i utslippskontrollen**
- **Avvik 4: Virksomheten har mangler i internkontrollen**

Avvik er manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Felleskjøpet Stange 4500 Fabrikk må snarest rette opp avvik. Dere må sende Statsforvalteren en skriftlig tilbakemelding som viser hvordan avvik er rettet ev. hvordan dere tenker å rette avvikene.

Statsforvalteren påpeker anmerkninger

Vi har følgende anmerkninger:

E-postadresse:

sfinpost@statsforvalteren.no

Sikker melding:

www.statsforvalteren.no/melding

Postadresse:

Postboks 987

2604 Lillehammer

Besøksadresse:

Gudbrandsdalsvegen 186,

Lillehammer

Parkgata 36, Hamar

Telefon: 61 26 60 00

www.statsforvalteren.no/in

Org.nr. 974 761 645

- **Anmerkning nr. 1: Virksomheten kan ikke dokumentere at støykravene i tillatelsen overholdes**
- **Anmerkning nr. 2: Virksomhetens beredskapsanalyse har lite fokus på ytre miljø**

Anmerkning er et forhold som vi mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke er manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Vi ber om tilbakemelding fra dere på epost

Vi ber om at dere sender all skriftlig tilbakemelding til sfinpost@statsforvalteren.no ved Anders Waldemar Olsen. Merk svaret med saksnummer 2025/11901. Svar må sendes oss innen **13.01.2026**.

Del 2. Statsforvalterens vurdering og begrunnelse

Avvik nr. 1: Virksomheten mangler miljørisikovurderinger

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Internkontrollforskriften § 5 punkt 6
- Utslippstillatelsen fra 2023, punkt 12.1

Beskrivelse av krav

Internkontrollforskriften¹ § 5 punkt 6 krever at virksomheten skal kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene. – må dokumenteres skriftlig.

I utslippstillatelsen fra 2023² punkt 12.1 står det: *Bedriften skal gjennomføre en miljørisikoanalyse av sin virksomhet, i tråd med internkontrollforskriften, jf. punkt 2.7 om internkontroll. Bedriften skal vurdere resultatene i forhold til akseptabel miljørisiko. Potensielle kilder til forurensning av vann, grunn og luft skal også kartlegges. Miljørisikoanalysen skal dokumenteres og skal i tillegg også omfatte alle forhold ved virksomheten som kan medføre akutt forurensning med fare for helse- og miljøskader inne på bedriftens område eller utenfor.*

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

På tilsynstidspunktet hadde dere gjennomført en miljøaspektanalyse som dere viste frem, men dere kunne ikke legge frem en skriftlig miljørisikovurdering for hele virksomheten. Arbeidet med å utarbeide en miljørisikovurdering var derimot påbegynt på tilsynstidspunktet og skal etter planen være ferdigstilt i løpet av året.

Statsforvalteren vil påpeke at miljøaspektanalyse og miljørisikovurdering ikke er helt det samme. En miljøaspektanalyse gir bedriften en oversikt over hva som kan påvirke miljøet, men den går ikke dypt inn i sannsynlighet, konsekvens og risikoreduserende tiltak, noe som er poenget med en miljørisikovurdering. Miljørisikovurderingen legger også et grunnlag for etablering av en ev. beredskap for kontroll med miljørisiko.

¹ forskrift om systematisk helse-, miljø-, og sikkerhetsarbeid i virksomheter

² Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven for Felleskjøpet Stange, Stange kommune. Tillatelse nr. 2023.0900.T

På tilsynstidspunktet la vi merke til at dere dere spesifikt manglet risikovurderinger for:

- Håndtering av avfall – punkt 10.2.1 i utslippstillatelsen
- Spredning av fremmede arter – punkt 6.1 i utslippstillatelsen
- Store tanker, jf. forurensningsforskriften § 18-4

Listen er ikke uttømmende. Alle mulige risikoforhold skal kartlegges.

Avvik nr. 2: Virksomheten mangler et skriftlig system for energiledelse

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- *Utslippstillatelsen fra 2023 punkt 9.1*

Beskrivelse av krav

Bedriften skal ha et system for energiledelse i virksomheten for kontinuerlig, systematisk og målrettet vurdering av tiltak som kan iverksettes for å oppnå en mest mulig energieffektiv produksjon og drift. Systemet for energiledelse skal inngå i bedriftens internkontroll, jf. punkt 2.7 og følge prinsippene og metodene angitt i norsk standard for energiledelse.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Dere kunne legge frem oversikt over energiforbruk og oversikt over noen tiltak som dere hadde gjennomført for å redusere energiforbruk. Dere kunne ikke dokumentere at dere har et energiledelsessystem som er inkludert i internkontrollen eller styringsystemet deres.

For at et energiledelsessystem kan sies å være inkludert i internkontrollen, vil det som minimum være et krav at dette er forankret i ledelsen og tas opp med jevne mellomrom i ledelsens gjennomgang eller tilsvarende. Det skal gjennomføres jevnlig revisjoner, og man skal sette energipolicyer og energimål, kartlegge energiforbruk og utarbeide handlingsplaner for å nå disse målene. NS-EN ISO 5001:2018 som er den norske standarden for energiledelse, har mer informasjon om dette. Se også BAT-konklusjonene for bransjen (FDM) punkt 1.3.

Avvik nr. 3: Virksomheten har mangler i utslippskontrollen

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- *Utslippstillatelsen fra 2023 punkt 4.1.1*
- *Utslippstillatelsen fra 2023 punkt 11.2*
- *Utslippstillatelsen fra 2023 punkt 11.4*

Beskrivelse av krav

Punkt 4.1.1 i utslippstillatelsen fra 2023 setter krav til utslippsbegrensninger. *Utslippsbegrensningene gjelder for hvert enkelt utslippspunkt.*

Punkt 11.2 i tillatelsen sier følgende: *Bedriften skal kontrollere og dokumentere utslippene til luft og vann ved å gjennomføre målinger. Målinger består av volumstrømmåling, prøvetaking, analyse og beregning. Målinger skal utføres slik at de er representative for virksomhetens faktiske utslipp.* Og videre: *Bedriften skal vurdere usikkerhetsbidragene ved de forskjellige trinnene i målingene.*

Punkt 11.4 i tillatelsen sier følgende: *Bedriften skal ha et program for utslippskontroll som inngår i bedriftens dokumenterte internkontroll. I programmet skal bedriften redegjøre for de kartlagte utslippene (punkt 11.1, første avsnitt), gjennomføringen av utslippskontrollen (punkt 11.2) og kvalitetssikring av målingene (punkt 11.3).*

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Punkt 4.1.1

Totalt er det fire utslippspunkter til luft fra fabrikk. To punktutslipp fra møllene og to punktutslipp fra kjøleprosessen. Det ble bekreftet under tilsynet at dere utfører målinger fra to av disse punktene, en fra hver prosess.

Tillatelsen fra 2023 sier spesifikt at utslippsbegrensningene gjelder for hvert enkelt utslippspunkt. Dette innebærer etter vår mening at det må gjennomføres målinger fra alle fire utslippspunkter.

Punkt 11.2

Dere gjennomfører målinger på støvinnholdet i luft en gang i året, noe som er minimumskravet i henhold til industriutslippsdirektivets krav til bransjen. Videre er det noe variasjon i når på året målingene på utslippet til luft blir tatt. Under tilsynet ble det argumentert for at utslippet over året varierer lite og at det derfor er tilstrekkelig med en prøve i året. I tillegg tilstreber dere å ha normal drift når prøvene tas. Dere mener at prøvene dere tar er representative for virksomhetens utslipp.

Dere kunne derimot ikke legge frem en skriftlig vurdering av hvordan dere har kommet frem til hvordan prøvene er representative for deres utslipp. Se ellers punktet under.

Punkt 11.4

Dere har ikke et tilstrekkelig program for utslippskontroll som inngår i internkontrollsystemet. Dere kunne ikke legge frem et slikt program under tilsynet, med unntak av en rutine for målinger av utslipp fra forbrenningsanlegget. Dere hadde ingen skriftlig rutine for måling av utslippene fra kjøleprosessen og fra møllene.

Dere skal ifølge utslippstillatelsens punkt 11.4 ha et program for utslippskontroll som inneholder følgende:

- en redegjørelse for virksomhetens faktiske utslipp til luft og vann, samt støy, med en oversikt over alle utslippsstrømmer, volum og innhold, til luft og vann
- en beskrivelse av de forskjellige trinnene i målingene (volumstrømmåling – prøvetaking – analyse – beregning) for hver strøm og komponent
- en beskrivelse av måleutstyr som benyttes til målinger, samt frekvens for måleutstyrskontroll og kalibrering
- en begrunnelse for valgte prøvetakingspunkter og prøvetakingsmetodikk (metoder og frekvens)
- en beskrivelse av valgte metoder/standarder for analyse
- hvis aktuelt, en begrunnelse for valgt frekvens for deltagelse i SLP og/eller verifisering av analyser med et akkreditert laboratorium
- en redegjørelse for hvilke usikkerhetsbidrag de ulike trinnene gir

Det er vår vurdering at dere ikke har et program for utslippskontroll som oppfyller kravet i tillatelsen deres.

Avvik nr. 4: Virksomheten har mangler i internkontrollen

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Internkontrollforskriften § 5 punkt 1, 4, 7 og 8

Beskrivelse av krav

Internkontrollforskriften § 5 punkt 1: Virksomheten skal sørge for at de lover og forskrifter i helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen som gjelder for virksomheten er tilgjengelig, og ha oversikt over de krav som er av særlig viktighet for virksomheten – må ikke være skriftlig

Internkontrollforskriften § 5 punkt 4: Virksomheten skal fastsette mål for helse, miljø og sikkerhet – skal være skriftlig

Internkontrollforskriften § 5 punkt 7: Virksomheten skal iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhets- lovgivningen

Internkontrollforskriften § 5 punkt 8: Virksomheten skal foreta systematisk overvåkning og gjennomgang av internkontrollen for å sikre at den fungerer som forutsatt

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Punkt 1.

Etter vår mening kom det frem under tilsynet at dere ikke hadde god nok **oversikt over kravene** i utslippstillatelsen fra 2023. Dere hadde riktignok utarbeidet en skriftlig samsvarsvurdering med alt relevant regelverk for dere, men utslippstillatelsen fra 2023 var ikke inkludert i dette dokumentet. Det mener vi med fordel at dere bør gjøre. Dokumentet bør også gjennomgås med jevne mellomrom for å sørge for at dere til enhver tid har oversikt over relevant regelverk. Dette bør dere ha en skriftlig rutine på.

Punkt 4.

Virksomheten skal utarbeide HMS-mål. Dette inkluderer **mål for ytre miljø**. På tilsynstidspunktet kunne dere ikke legge frem miljømål for virksomheten.

Punkt 7.

Vi mener dere mangler noen **rutiner** som trengs for å at dere skal kunne forbygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av HMS-lovgivningen. Spesifikt mangler dere en rutine for drift og vedlikehold av utstyr som kan ha utslippsmessig betydning, jf. punkt 2.7 i tillatelsen. Dere må ellers kartlegge hvilke rutiner dere trenger og hvilke som skal være skriftlige, jf. punkt 7 i forskriften.

Vi mener også at **avvikshåndteringen** deres kan forbedres. Det kom frem på tilsynet at noen hendelser som kan påvirke ytre miljø ikke ble registrert som avvik i avvikssystemet. Eksempel på dette var oljesøl fra maskiner etc. utendørs. Det var også eksempler på at brudd på grenseverdier for CO-utslipp fra forbrenningsanlegget heller ikke var registrert som avvik. Vi mener at alle hendelser, selv om disse blir løst eller ryddet opp i på stedet, skal meldes som avvik. Det er spesielt viktig at brudd på lovverk, tillatelser etc. meldes inn når disse oppdages. Avvikshåndtering er en viktig måte å sikre at man avdekker, retter opp og forebygger brudd på krav i lov eller i medhold av lov.

Punkt 8.

Dere gjennomfører ikke noen **systematisk gjennomgang** av internkontrollen lokalt hos deres virksomhet. Vi fikk forståelse for at ledelsens gjennomgang, der bl.a. internkontroll tas opp, ikke utføres lokalt hos dere på Felleskjøpet Stange, men kun sentralt i morselskapet. Vi mener dette ikke er i henhold til kravet under punkt 8 i internkontrollforskriften § 5. En slik systematisk gjennomgang av internkontrollen skal utføres hos den enkelte virksomhet.

Anmerkning nr. 1. Virksomheten kan ikke dokumentere at støykravene i tillatelsen overholdes

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

I tillatelsen fra Statsforvalteren fra 2023 er det satt støykrav for drift på dagtid, kveldstid og nattestid. Se punkt 5. I forbindelse med bedriftens søknad om utslippstillatelse fra 2023 ble det utarbeidet en støyrapport (2021) for bedriften. Det er ikke gjennomført målinger eller beregninger av støy etter dette. Rapporten viser at noe av bebyggelsen vest for fabrikkens sannsynligvis kommer innenfor gul støysone, dvs. at støynivået er over 55 dB. Rapporten gir ingen god beskrivelse av hvor mye av bebyggelsen som ev. påvirkes av støy over 45 dB på nattestid. Vi mener det er uklart om bedriften med denne rapporten klarer å dokumentere overholdelse av støykravene i tillatelsen. Dere bør utrede nærmere hvilke støynivåer virksomheten bidrar med i nærområdet. Som et minimum bør støy tas med i miljørisikovurderinga for å se om det er noen risiko for at virksomheten ikke klarer støykravene som er satt.

Anmerkning nr. 2: Virksomhetens beredskapsanalyse har lite fokus på ytre miljø

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Virksomheten har krav på å gjennomføre en beredskapsanalyse på bakgrunn av ev. restrisiko fra miljørisikovurderingen. Det kom frem på tilsynet at virksomheten har beredskapsplaner, og øver på gitte scenarier flere ganger i året. Hovedfokus i beredskapen har vært brann og brannrisiko, mens slik vi forstår det, har ikke ytre miljø vært i fokus. Vi gjør oppmerksom på utslippstillatelsens punkt 12 setter krav til miljørisikovurdering, forebyggende tiltak og beredskap knyttet til risiko for skade av ytre miljø. Gitt at det er restrisiko som gjenstår etter at forebyggende tiltak er iverksatt, så skal dette vurderes i en beredskapsanalyse. Ved behov skal også beredskapen dimensjoneres i henhold til risiko for skade på ytre miljø.

Vedtak om gebyr

Statsforvalteren vedtar at Felleskjøpet Stange 4500 Fabrikk må betale et gebyr på 41 200 kr for tilsynet. Dette tilsvarer sats 2 for tilsyn av inntil en dags varighet og er gitt på bakgrunn av medgått og forventet ressursbruk. Vedtaket er gitt med hjemmel i forurensningsforskriften § 39-7.

Dere vil få tilsendt en faktura fra Miljødirektoratet for innbetaling til statskassen.

Statsforvalteren er pålagt å ta gebyr for tilsyn på forurensningsområdet. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Vi viser til varsel om gebyr 30.10.2025 og til forurensningsforskriftens kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Dere har rett til å klage

Dere har rett til å klage på vedtaket. Retten til å klage er gitt i forvaltningsloven kap. VI. En klage bør være skriftlig begrunnet og må sendes til Statsforvalteren innen tre uker etter at dere mottok dette brevet. En eventuell klage vil ikke få oppsettende virkning, og gebyret som er fastsatt ovenfor må betales inn. Dersom vi tar klagen til følge, vil for mye innbetalt beløp bli refundert.

Del 3. Informasjon om tilsynet

Gjennomføring av tilsynet

Tilsynet er gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven overholdes. Vår hjemmel til å føre tilsyn er forurensningsloven § 48. Rapporten gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av Felleskjøpet Stange Fabrikk 2500 sitt miljøarbeid eller miljøstatus.

Tilsynet er en del av Statsforvalterens risikobaserte tilsyn.

Fra Statsforvalteren deltok:

- Anders Waldemar Olsen
- Mona Hårstadhaugen Fonstad
- Paul Barthel

Fra Felleskjøpet deltok:

- Stig Vestveit
- Hans Olav Ransted-Johansen

Anlegg kontrollert

Følgende anlegg ble kontrollert under tilsynet:

- *Felleskjøpet Stange 4500 Fabrikk. Anleggsnr. 3413.0075.01*

Tema kontrollert

Følgende tema ble kontrollert knyttet til forurensende aktivitet:

- Utslipp til luft
- Støy
- Farlig avfall og kjemikalier
- Internkontroll
- Risikovurdering
- Forbrenningsanlegg kap. 27
- Vilkår i tillatelsen

Regelverk

Tilsynet omfattet følgende regelverk:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med underliggende forskrifter
- Forskrift om begrenning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften)

- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven)

Fremlagt dokumentasjon

Fremlagt dokumentasjon som ble benyttet for å verifisere faktiske forhold under tilsynet:

- Støyrapport
- Miljøaspektanalyse
- Rutine for prøvetaking av utslipp fra forbrenningsanlegg
- Opplæringsplaner og dokumentasjon på opplæring
- Registrerte avvik

Del 4. Annen informasjon

Andre forhold

Felleskjøpet Stange Fabrikk 4500 er omfattet av BAT-konklusjoner for næringsmiddelindustrien. Virksomheten har fått noe lempeligere utslippskrav enn strengeste nivå innenfor BAT-AEL. Måleresultater viser at virksomheten ligger godt innenfor også de strengeste utslippsnivåene. Basert på dette kan Statsforvalteren pålegge virksomheten strengere grenser for utslipp.

Det ble kommunisert fra Statsforvalteren under tilsynet at dere måtte gjennomføre en luktrisikovurdering. Dette er dere ikke pålagt å gjøre, jf. punkt 4.2.1 i utslippstillatelsen. Vi anbefaler uansett at det blir gjennomført en slik luktrisikovurdering eller en kartlegging av potensielle luktkilder på anlegget.

Dere har anledning til å kommentere på rapporten

Dere har anledning til å kommentere på faktiske feil i denne rapporten. Eventuelle kommentarer må sendes Statsforvalteren innen to uker etter at rapporten er mottatt.

Rapporten vil være offentlig tilgjengelig

Denne rapporten er tilgjengelig for offentligheten via Statsforvalterens postjournal på einnsyn.no, i tråd med offentlighetsloven.

Med hilsen

Tore Pedersen (e.f.)
avdelingsdirektør

Anders Waldemar Olsen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

STANGE KOMMUNE

Postboks 214

2336

STANGE